

EUROLANDΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ
ΚΟΤΟΦΩΛΟΥ

Παγκοσμιοποίηση, ιοί και υγεία

Οι απανωτές κρίσεις που σημειώνονται παγκοσμίως και σε όλα τα επίπεδα (βλέπε τελευταία περίοδο τον κορωνοϊό) επιβεβαιώνουν τη σημασία της αλληλεγγύης των χωρών και την επιτακτική ανάγκη μιας παγκόσμιας πολιτικής διακυβέρνησης. Χωρίς στοιχειώδεις νέες υπερεθνικές δομές ή με ακρωτηριασμένους ακόμη και τους παραδοσιακούς διεθνείς οργανισμούς συνεργασίας (τους οποίους συστηματικά υπονομεύει ο Τραμπ), οι οικονομίες του πλανήτη όλου θα υφίστανται συνεχώς απροσδόκπτους κραδασμούς και εκτεταμένες ζημιές. Οι κολοσσιαίες προκλήσεις που ανέδειξε ο καινούργιος αιώνας, ως αποτέλεσμα, πρώτον, της ωρίμασης που παρουσίασε η παγκοσμιοποίηση των οικονομιών και, δεύτερον, της μετατόπισης της διεθνούς ισχύος από το δυτικό στο ανατολικό κομμάτι του χάρτη, είναι αδύνατο να μείνουν πολιτικά αναπάντητες. Τα προβλήματα που θα προκύπτουν στις οικονομίες διαρκώς θα είναι τεράστια, με ανυπολόγιστες επιπτώσεις ακόμη και στις ζωές των ανθρώπων! Διότι, πολύ απλά, το παγκόσμιο σύστημα ισορροπίας που γνωρίζαμε άλλοτε ξεκουρδίστηκε απολύτως. Και συμβαίνουν όλα όσα δραματικά συμβαίνουν, όπως παλαιά ξεσπούσαν αντίστοιχα οι παγκόσμιοι πόλεμοι, επειδή θα πρέπει το διεθνές σύστημα να επαναρυθμιστεί, κατεπειγόντως.

Ανεξέλεγκτη πολιτική παγκοσμιοποίηση δεν μπορεί να λειτουργήσει για μακρύ χρονικό διάστημα και χωρίς οδυνηρές συνέπειες. Αυτό θα πρέπει να γίνει κοινή συνείδηση όλων των λαών και των πολιτικών ηγεσιών. Η παγκοσμιοποίηση δεν είναι μόνο τα γκρεμισμένα οικονομικά σύνορα, οι ελεύθερες συναλλαγές και οι αγορές, οι επενδύσεις και τα ενιαία συστήματα πληρωμών. Η παγκοσμιοποίηση είναι και τα τόσα άλλα, εξ αυτών των εξελίξεων, κορυφαία για την ανθρωπότητα ζητήματα, όπως η μετανάστευση, οι τρομακτικές ανισότητες, η κλιματική αλλαγή, η τρομοκρατία, η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, αλλά και η **δημόσια υγεία!** Αυτό καταδεικνύει η τρέχουσα πανδημία του κορωνοϊού, που αναπτύχθηκε από το ένα έως το άλλο άκρο του πλανήτη. Η αλληλεπίδραση και η αλληλεξάρτηση μεταξύ χωρών, κρατών και ηπείρων ολόκληρων, είναι ένα πράγμα απίστευτο. Τα παγκόσμια προβλήματα χρειάζονται λύσεις παγκοσμίου διαμετρήματος, που δεν μπορεί να τις επιβάλει ο ένας! Είναι ένα κολοσσιαίο πολιτικό ζήτημα, πολύπλοκο και εκρηκτικό, το οποίο είναι φύσει αδύνατο να το διαχειριστεί από μόνος του ο κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ, ο Ντόναλντ Τραμπ, ο Βλαντίμιρ Πούτιν ή η Ανγκελα Μέρκελ, με ό,τι μπορεί εξάλλου να πρεσβεύει ο καθείς εξ αυτών για το δικό του συμφέρον...

Το παγκόσμιο σύστημα χρειάζεται καινούργιους γερούς θεσμούς. Σαφείς κανόνες συνεργασίας, αδιαμφισβήτητες συμφωνίες, πανίσχυρους διεθνείς Οργανισμούς που να επιβάλλουν κυρώσεις. Αυτό είναι προς όφελος άλλωστε των μικρότερων χωρών όπως είναι η Ελλάδα (βλέπε ειδικότερα και το Μεταναστευτικό) και προς το συνολικό συμφέρον της Ευρώπης παράλληλα, η οποία είναι πολύ δύσκολο να σταθεί κατακερματισμένη, χωρίς την πολιτική ένωση και την ενιαία εξωτερική έκφραση, σε αυτόν τον κυκεώνα της παγκοσμιοποίησης. Εάν πάρουμε ως παράδειγμα το πρόβλημα της δημόσιας υγείας και του κορωνοϊού, που μας ταρακουνάει όλους πολύ δυνατά, η Ευρώπη αποδείχθηκε πιο ευάλωτη αναλογικά, γιατί οι αντιδράσεις της δεν ήταν πάλι ακαριαίες. Κύλησαν αρκετές εβδομάδες για να συνεννοηθούν οι θεσμοί των 27 κρατών, σε αντίθεση με την Αμερική και την Κίνα, όπου υπάρχει ένα πολιτικό **κέντρο** εξουσίας και ενιαία στρατηγική στις προκλήσεις των καιρών.

Πηγή: ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ Σελ.: 22-23 Ημερομηνία έκδοσης: 15-03-2020
Επιφάνεια: 2271.69 cm² Αρθρογράφος: Κυκλοφορία: 55000
Θέματα: ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ

22

Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ ή αλλιώς το στρατηγείο εντοπισμού του κορωνοϊού. Το ραντεβού μας με τον άνθρωπο που έχει απλώσει το ερευνητικό δίκτυο στη **δημόσια υγεία**, εξετάζοντας και επιβεβαιώνοντας τα κρούσματα της νόσου, τον διευθυντή ερευνών του Ινστιτούτου, Ανδρέα Μεντή, δόθηκε εντός του χώρου όπου φιλοξενούνται τα εργαστήρια Βακτηριολογίας και Ιατρικής Μικροβιολογίας. Εδώ η πρόσβαση είναι περιορισμένη και επιτρέπεται μόνο στο εξειδικευμένο προσωπικό, το οποίο για να εισέλθει χρησιμοποιεί ειδικές κάρτες.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΑΣΤΕΡ: ΕΔΩ ΑΝΙΧΝΕΥΟΥΝ ΤΟΝ ΙΟ

του Φρίξου Δρακοντιδου
fdrakontidis@yahoo.gr

Το «**ΘΕΜΑ**» στα άδυτα του Παστέρ και ειδικά στο Εργαστήριο Βιοασφάλειας επιπέδου 3, εκεί όπου φυλάσσονται τα θετικά δείγματα του SARS CoV-2 - Τα «ορφανά» δείγματα που θα κρίνουν την πορεία εξάπλωσης της πανδημίας και οι υπεράνθρωπες προσπάθειες που καταβάλλει το προσωπικό του Ινστιτούτου.

Μια κάμερα έξω από τη βαριά μεταλλική πόρτα στον τρίτο όροφο του κτιρίου 8 χρησιμοποιεί για την ταυτοποίηση των εργαζομένων και των επισκεπτών. Εμφάλλεται να έχει γνωστοποιήσει την άφιξη σου ώρες πριν για να σου επιτραπεί η είσοδος. Μπαίνοντας στο εσωτερικό συναντάς τη γραμματέα του διευθυντή Ερευνών, η οποία τις τελευταίες ημέρες προσέρχεται στην εργασία της στις 8 το πρωί και επιστρέφει στο σπίτι της γύρω στις 12 τα μεσάνυχτα, ενώ το ίδιο συμβαίνει και τα Σαββατοκύριακα. Το νεαρό της ηλικίας της, η προσίλιωση στα καθήκοντά της και ο αξιοσημείωτος ζήλος που δείχνει, όχι μόνο η ίδια αλλά στο σύνολό τους τα 150 άτομα που απασχολούνται ερευνητικά και διαγνωστικά εργαστήρια, δημιουργούν αίσθημα ασφάλειας στον επισκέπτη. Οι μικροβιολόγοι έχουν χωριστεί σε βάρδιες, οι πρώτοι έρχονται νωρίς το πρωί και κάθονται έως τις 6 το απόγευμα, και εκείνοι που έρχονται λίγο αργότερα τα πρωινά εργάζονται αδιαμαρτύρητα έως τις 11 και 12 τα μεσάνυχτα.

«*Αν τα πράγματα χειροτερέψουν, θα χρειαστούμε επιπλέον βοήθεια σε επίπεδο προσωπικού*», μας λέει ο κ. Μεντής καθώς μας ξεναγεί στους χώρους των εργαστηρίων. Φτάνοντας έξω

από το Εργαστήριο Βιοασφάλειας επιπέδου 3 μια ανατρίχια διαπερνάει το σώμα καθώς ο διευθυντής Ερευνών του Παστέρ μας ενημερώνει με ατάραχο ύψος: «*Εδώ μέσα φυλάσσονται τα δείγματα ενός ιού που τα τελευταίες βδομάδες τρομοκρατεί έναν ολόκληρο πλανήτη*».

Το έχεις δει να συμβαίνει στα έργα, τώρα το ζεις στην πραγματικότητα. Στέκεσαι σε στάση προσοχής έξω από την ειδικά πόρτα ασφαλείας και παρακολουθείς μέσα από το μόντορ τη μικροβιολογία με ειδικά στολή και μάσκα προστασίας να μεταφέρει με θρησκευτική ευλάβεια τα αποστειρωμένα φιαλίδια με τα δείγματα του SARS CoV-2. Ο κ. Μεντής εξηγεί ότι μέσα σε αυτό τον χώρο φυλάσσονται τα θετικά δείγματα του κορωνοϊού και ορισμένα επλεγμένα αρνητικά, μέσω των οποίων θα είναι σε θέση να διαπιστώσουν από τι έπασχαν οι νοσούντες.

«*Όμως αυτό θα γίνει στο μέλλον γιατί τώρα δεν προλαβαίνουμε*», δεικνύει.

Μέσα στα ειδικά ψυγεία του Εργαστηρίου Βιοασφάλειας επιπέδου 3 βρίσκονται και τα τέσσερα «ορφανά» δείγματα κορωνοϊού, για τα οποία δεν έχει τεκμηριωθεί ιστορικό έκθεσης, ενώ η διαδικασία επιδημιολογικής διερεύνησης και κλητύπισης των επαφών τους βρίσκεται σε εξέλιξη από τον ΕΟΔΥ.

«*Αυτό το θέμα που έχει ανακύψει με τα "ορφανά" δείγματα*», λέει ο κ. Μεντής, «*είχε σημασία η μέρα που το συζητάμε, διότι*

την Κυριακή μπορεί να είναι Σεπτεμβριό. Μπορεί να βρούμε μέσα σε αυτό το χρονικό διάστημα από πού έχουν προέλθει τα συγκεκριμένα κρούσματα, ενώ αυτό που ελπίζουμε είναι ότι δεν θα υπάρξουν κι άλλα "ορφανά". Σε κάθε περίπτωση ο προβληματισμός έγκειται στο ότι αν όντως πρόκειται για "ορφανά", τότε ο ιός έχει αρχίσει να μεταδίδεται στον πληθυσμό της χώρας».

Δεν είναι, όμως, μόνο τα «ορφανά» κρούσματα που προβληματίζουν τον διευθυντή Ερευνών του Ινστιτούτου Παστέρ. Είναι και τα γεγονότα στον νομό Ηλείας, σε Πύργο, Αγαλιάδα και Γαστούνη, εκεί όπου οι επαφές των εκδρομιών που προσβλήθηκαν από τον κορωνοϊό αρνούνται να πάνε στο **νοσοκομείο** για να δώσουν δείγμα, αντίθετα, κυκλοφορούν ανάμεσα μας σαν να μην έχει συμβεί το παραμικρό.

«*Αντί οι άνθρωποι μπορούν να κάνουν αρκετά μεγάλο κακό γιατί θα διαδώσουν τον ιό*», τονίζει ο κ. Μεντής, παρομοιάζοντας την εξάπλωση της επιδημίας με την εξάπλωση μιας πυρκαγιάς. «*Εάν δεν την προλάβεις στην αρχή, εξαπλώνεται και μετά καταβάλλεις μεγαλύτερες προσπάθειες για να την περιορίσεις. Εάν δεν θέλει κάποιος να κάνει την εξέταση επειδή δεν έχει τα συμπτώματα και δεν θέλει να ταλαιπωρηθεί φέροντας από το χωριό του για να πάει στο νοσοκομείο της Πάτρας, τουλάχιστον ας μείνει σπίτι του και να μην κάνει τίποτα για μερικές βδομάδες*».

Ο διευθυντής Ερευνών του Παστέρ, Ανδρέας Μεντής, εξηγεί στον συντάκτη του «ΘΕΜΑτος» πώς άλλαξαν οι ζωές τους στο Ινστιτούτο λόγω της εξάπλωσης της πανδημίας και στην Ελλάδα

Οι μικροβιολόγοι του Ινστιτούτου έχουν χωρίσει σε βάρδιες, οι πρώτοι έρχονται χωρίς το πρωί και κάθονται έως τις 6 το απόγευμα, και εκείνοι που έρχονται λίγο αργότερα τα πρωινά εργάζονται αδιαμαρτύρητα έως τις 11 και 12 τα μεσάνυχτα

Μέσα στα ειδικά ψυγεία του Εργαστηρίου Βιοασφάλειας επιπέδου 3 και σε αποστειρωμένα φιαλίδια βρίσκονται τα θετικά δείγματα του κορωνοϊού και κάποια επιλεγμένα αρνητικά

ΠΟΤΕ ΘΑ ΚΟΡΥΦΩΘΕΙ Η ΕΠΙΔΗΜΙΑ

Ζητάω από τον διευθυντή Ερευνών του Παστέρ μια εκτίμηση που να αφορά στον χρονικό προσδιορισμό κορύφωσης της επιδημίας. Ο κ. Μεντίς εκφράζει τις επιφυλάξεις του και συστήνει να περιμένουμε έως το τέλος της βδομάδας (δηλαδή σήμερα Κυριακή 15 Μαρτίου) «για να δούμε πόσα “οργανά” κρούσματα υπάρχουν. Αν τα “οργανά” αυξηθούν, τότε απότομα θα πρέπει να έχει αρχίσει ο ιός να διασπείρεται στον πληθυσμό πιο έντονα απ’ ό,τι νομίζουμε και επομένως θα έχουμε να αντιμετωπίσουμε ένα μεγαλύτερο πρόβλημα έπειτα από τρεις με τέσσερις εβδομάδες. Εάν, όμως, τα “οργανά” περιοριστούν σε μικρό αριθμό σε συνδυασμό με την τήρηση των μέτρων που επέβαλε η κυβέρνηση, θα έχουμε καλύτερα αποτελέσματα».

Στο ερώτημα αν ο Έλληνας μπορεί να κλειστεί στο σπίτι του και να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα, ο κ. Μεντίς επισημάνει την αναγκαιότητα να βρεθούν μέσες λύσεις. Συγκεκριμένα, τονίζει:

«Οι ηλικιωμένοι, που είναι και η πιο ευάλωτη ομάδα, δεν χρειάζεται απαραίτητα να κλειστούν στα σπίτια τους. Μπορούν να βγαίνουν, να κάνουν τη βόλτα τους, αλλά να μη συναθροίζονται, να συναντάνε άλλους ανθρώπους. Ακόμη, να βγαίνουν έξω τις “νεκρές” ώρες, για παράδειγμα να πηγαίνουν στο σουπερ μάρκετ νωρίς το πρωί προκειμένου να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες τους».

Οσο ώρα συζητάμε με τον διευθυντή Ερευνών του Παστέρ το προσωπικό των εργαστηρίων εργάζεται ακατάπαυστα, σαν να μην υπάρχουνε στον χώρο. Με μεγάλη προσήλωση στο αντικείμενό τους, έχουν αντιληφθεί ότι αυτός ο στριμωγμένος σε τ.μ. χώρος με τους στενούς διαδρόμους είναι μια σκακέρα με βασιλιάδες, στρατηγούς και ιππότες, έτοιμους να συνδράμουν σε μια μάχη που πρέπει οποιοδήποτε να κερδηθεί. Γνωρίζουν ότι ενδεχόμενη ολιγωρία, ακόμη και η παραμικρή λανθασμένη κίνηση, μπορεί να κοστίζει ακριβά. Γι’ αυτό μάκονται αδιαμαρτύρητα με όλες τους τις δυνάμεις προσπαθώντας να εντοπίσουν τον φονικό ιό, αλλά και να αντλήσουν νέες πληροφορίες που ενδεχομένως θα φανούν χρήσιμες στην αποκοκκοποίηση του.

Πού γίνεται και πόσο κοστίζει το τεστ

Η διασπορά του κορωνοϊού και η συνεχής άνοδος του αριθμού των κρουσμάτων στην Ελλάδα αυξάνουν την ανησυχία των πολιτών για τους κινδύνους που εγκυμονείται για την υγεία όλων. Μετά τον πρώτο θάνατο στη χώρα, πυκνώνει ο αριθμός των ανθρώπων που θέλουν να υποβληθούν σε έλεγχο για να διαπιστωθεί αν έχουν εκτεθεί στον SARS-CoV-2.

Το ερώτημα που τίθεται από όσους επιθυμούν να κάνουν το τεστ είναι πού μπορούν να το κάνουν και πόσο κοστίζει. Το τεστ για τον κορωνοϊό γίνεται δωρεάν σε 15 δημόσια νοσοκομεία, αλλά και επί πληρωμή σε ιδιωτικά θεραπευτήρια και κλινικές.

Η διαδικασία για να υποβληθεί κανείς σε τεστ σε κρατικό νοσοκομείο διαφέρει είναι η ακόλουθη:

α) Καλέτε τον ΕΟΔΥ (1135 & 210 5212504) και αναφέρετε ταξιδιωτικό ιστορικό ή ιστορικό επαφών και τυχόν ανησυχιακή συμπτωματολογία (ρινική καταρροή, έπρος βήχας, πυρετός, δυσκολία στην αναπνοή, αρθραλγία, μυαλγία κ.ά.) και λαμβάνετε τις σχετικές οδηγίες για παραπομπή σε κάποιο από τα 15 νοσοκομεία αναφοράς:

- 1η ΥΠΕ: Βασικό: Γ.Ν. Νοσημάτων Θώρακος Αθηνών «Η Σωτηρία», Αναπληρωματικό: Γ.Ν. Αθηνών «Ο Ευαγγελισμός»
- 2η ΥΠΕ: Βασικό: Πανεπιστημιακό Γ.Ν. «Αττικόν», Αναπληρωματικό: Γ.Ν. Ελευσίνιας «Θριάσιο»
- 3η και 4η ΥΠΕ: Βασικό: Πανεπιστημιακό Γ.Ν. Θεσσαλονίκης ΑΧΕΠΑ, Αναπληρωματικά: Πανεπιστημιακό Γ.Ν. Αλεξανδρούπολης, Γ.Ν. Πτολεμαΐδας «Μποδοσάκειο»
- 5η ΥΠΕ: Βασικό: Πανεπιστημιακό Γ.Ν. Λάρισα, Αναπληρωματικό: Γ.Ν. Λαμίας
- 6η ΥΠΕ: Βασικό: Πανεπιστημιακό Γ.Ν. Πατρών «Παναγή η Βοήθεια», Αναπληρωματικό: Πανεπιστημιακό Γ.Ν. Ιωαννίνων
- 7η ΥΠΕ: Βασικό: Πανεπιστημιακό Γ.Ν. Ηρακλείου, Αναπληρωματικό: Γ.Ν. Χανίων «Ο Άγιος Γεώργιος»

■ Νοσοκομείο Παιδών «Η Αγία Σοφία»
 ■ Νοσοκομείο Παιδών «Παναγιώτη και Αγλαΐας Κυριακού»
 ■ Νοσοκομείο Παιδών Πεντέλης
 για δωρεάν ιατρική αξιολόγηση και λήψη επικρίσματος για διενέργεια του τεστ για τον SARS-CoV-2. Η ιατρική ομάδα ενδεχομένως να σας υποβάλει και σε τεστ γρίπης για να αποκλειστεί αυτό το ενδεχόμενο.

β) Το ληφθέν δείγμα σε περίπτωση που αξιολογηθεί ως ύποπτο κρούσμα για κορωνοϊό αποστέλλεται σε ένα από τα εργαστήρια αναφοράς (που λειτουργούν στο Ινστιτούτο Παστέρ και σε ΕΚΠΑ, ΑΠΘ, ΠΑΓΓΗ, ΠΠΝΠ στο Ρίο,

Νοσοκομείο «Αττικών» και ΠΠΝΘ στη Λάρισα). Η επεξεργασία των δειγμάτων γίνεται κατά προτεραιότητα ώστε να εκδοθεί το αποτέλεσμα το ταχύτερο δυνατόν.

Εναλλακτικά μπορείτε να απευθυνθείτε σε ιδιωτικά διαγνωστικά εργαστήρια και ιδιωτικά νοσοκομεία και να υποβληθείτε στο τεστ και σε ιατρική εξέταση καλύπτοντας το κόστος μόνι σας. Το κόστος του τεστ για τον νέο κορωνοϊό ξεκινά από τα 120 ευρώ (χωρίς ιατρική επίσκεψη) και μπορεί να φτάσει και τα 300 ευρώ (μαζί με το κόστος της ιατρικής επίσκεψης). Επίσης, το τεστ της γρίπης ξεκινά από την τιμή των 10 ευρώ (χωρίς ιατρική επίσκεψη) και μπορεί να φτάσει και στα 70 ευρώ (με ιατρική επίσκεψη). Ενδεικτικά, ιδιωτικά νοσοκομεία στα οποία διενεργείται με επιβάρυνση του εξεταζομένου το τεστ είναι μεταξύ άλλων το «Υγεία», το «Metropolitan General», το «Metropolitan Hospital», το «Ερρίκος Ντυνάν» κ.ά.

Ο χρόνος έκδοσης των αποτελεσμάτων στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα παρουσιάζει μεγάλη διακύμανση και εξαρτάται από τον όγκο των δειγμάτων που παραλαμβάνει κάθε εργαστήριο. Στην καλύτερη περίπτωση μπορεί το αποτέλεσμα να βγει σε 5-6 ώρες, ενώ δεν αποκλείεται να υπερβεί και τις 7 ώρες.

ΠΩΣ ΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΤΟ ΔΕΙΓΜΑ

Η λήψη γενετικού υλικού γίνεται με πλαστικό στυλέο με άκρο κατά προτίμηση από πολυεστέρα ή δακρον και εφόσον αυτός δεν είναι διαθέσιμος, με πλαστικό βαμβρακόφθορο στυλέο.

Το επικρίσμα λαμβάνεται με τη βοήθεια γλωσσόσπαστρου από το ανώτερο ή το καλύτερο αναπνευστικό σύστημα, καρπός από τις ρινικές κοιλότητες ή τον φάρυγγα.

Μετά τη δειγματοληψία ο στυλέος τοποθετείται σε ειδικό σωληνάριο το οποίο σφραγίζεται. Επάνω στο σωληνάριο τοποθετείται η ετικέτα με τα εξής στοιχεία: α) ονοματεπώνυμο του ασθενούς, β) ημερομηνία λήψης του δείγματος και γ) Κλινική/Νοσοκομείο, Κέντρο Υγείας κ.ά. Εν συνεχεία αποστέλλεται προς έλεγχο στο εργαστήριο.

Βασική προϋπόθεση είναι να έχετε έρθει σε επαφή με άτομο που έχει ταξινομηθεί πρόσφατα σε ενδημική περιοχή (Κίνα, Ιαπωνία, Χονγκ Κονγκ, Σιγκαπούρη, Νότια Κορέα, Ιράν και Βόρεια Ιταλία) και έχει νοσήσει ή είναι φορέας του ιού ή να έχετε οι ίδιοι επισκεφθεί τις επίμαχες περιοχές ή να ανήκετε σε ομάδα υψηλού κινδύνου μόλυνσης, όπως π.χ. οι επαγγελματίες στον χώρο της Υγείας.

ΕΝΤΕΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΨΑΧΝΟΥΝ ΤΟ ΕΜΒΟΛΙΟ

Πηγή:	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Σελ.:	1,24-25	Ημερομηνία έκδοσης:	15-03-2020
Επιφάνεια:	2290.68 cm ²	Αρθρογράφος:		Κυκλοφορία:	55000
Θέματα:	ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ				

Εντεκα ερευνητικά κέντρα ψάχνουν το εμβόλιο που θα λυτρώσει την ανθρωπότητα

Μάχη με τον χρόνο για την παρασκευή εμβολίων και φαρμάκων για την αντιμετώπιση του νέου κορωνοϊού δίνουν ερευνητικά ιδρύματα, πανεπιστήμια και φαρμακευτικές εταιρείες σε ολόκληρο τον κόσμο, έχοντας εξασφαλίσει μεγάλες ενέσεις ρευστότητας από κυβερνήσεις, διεθνείς οργανισμούς και ιδιωτικά φιλανθρωπικά ιδρύματα.

ΕΝΤΕΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΨΑΧΝΟΥΝ ΤΟ ΕΜΒΟΛΙΟ

του Βασίλη Δαλιάνη
vasilis.dalianis@gmail.com

Ερευνητικά ιδρύματα, πανεπιστήμια και φαρμακευτικές εταιρείες σε ολόκληρο τον κόσμο επιδίδονται σε αγώνα δρόμου στην προσπάθεια τιθάσευσης της επιδημίας

Ο μυστηριώδης αυτός ιός που εμφανίστηκε για πρώτη φορά στην Κίνα πριν από περίπου τρεις μήνες και η ταχεία εξάπλωσή του λεητούργησαν καταλυτικά ώστε κολοσσοί στον τομέα της παρασκευής φαρμάκων, αλλά και μικρές νεοσύστατες εταιρείες να έχουν επιδοθεί σε αγώνα δρόμου για να τιθασεύσουν την πανδημία του COVID-19.

Εξετάζοντας είτε την αποτελεσματικότητα γνωστών κοκτέιλ αντι-ικών φαρμάκων και δοκιμασμένων συνταγών, είτε εφαρμόζοντας καινοτομίες στον τομέα της Ιατρικής, αρκετοί

εμπλεκόμενοι στη μάχη κατά του COVID-19, από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Κίνα και την Ιαπωνία, βρίσκονται ήδη στη διαδικασία των κλινικών μελετών για να βεβαιωθούν ότι τα φάρμακα ή τα εμβόλια θα εγγυώνται αποτελεσματικότητα και θα έχουν πολύ μικρή τοξικότητα.

Πόσο κοντά βρισκόμαστε όμως στην παρασκευή εμβολίου και φαρμάκων τόσο για τη θεραπεία όσο και την ίαση από τον νέο κορωνοϊό; Ποιες εταιρείες και ερευνητικά κέντρα εμπλέκονται σε αυτή την πτώση προσπάθειας και ποιο είναι το χρονοδιάγραμμα για την πιθανή κυκλοφορία τους στην αγορά;

1. Gilead Sciences Inc - ΗΠΑ

Η συγκεκριμένη αμερικανική εταιρεία είναι γνωστή για την παρασκευή του Sotolvid, ενός αντι-ικού φαρμάκου που χρησιμοποιείται, σε συνδυασμό με άλλα φάρμακα, για τη θεραπεία ενηλίκων και παιδιών από την ηλικία των 12 ετών με χρόνια ηπατίτιδα C, ενώ έχει αναπτύξει φάρμακα για τη θεραπεία του ιού HIV. Η συγκεκριμένη εταιρεία δοκιμάζει το αντι-ικό φάρμακο με την ονομασία Remdesivir, που είχε αναπτυχθεί για τον ιό Έμπολα ως θεραπεία για ήπιες έως μέτριες μορφές πνευμονίας, σε άτομα που έχουν νοσήσει από τον νέο κορωνοϊό και βρίσκεται στην τρίτη φάση των κλινικών δοκιμών σε ασθενείς στην πόλη

Ευρώπη και ΗΠΑ στη δίνη της πανδημίας

Καθολική απαγόρευση κυκλοφορίας, πλιν ελαχίστων εξαιρέσεων. Ολόκληρες χώρες και περιοχές όπου ζουν εκατομμύρια πολιτών σε καθεστώς καραντίνας. Λουκέτο σε όλα τα καταστήματα εκτός φαρμακείων και αγορών τροφίμων. Κλειστά σχολεία, παιδικά σταθμοί και γηροκομεία. Αυτά είναι μερικά μόνο από τα πρωτοφανή μέτρα που εφαρμόζουν οι χώρες με τα περισσότερα κρούσματα του νέου κορωνοϊού, ώστε να καθυστερήσουν την περαιτέρω εξάπλωσή της πανδημίας.

ΙΤΑΛΙΑ: ΣΕ ΚΑΡΑΝΤΙΝΑ

Με περισσότερα από 15.000 κρούσματα και πάνω από 1.000 νεκρούς η κυβέρνηση του Τζουζέπε Κόντε αναγκάστηκε να λάβει τα πιο αυστηρά μέτρα που έχουν ληφθεί μεταπολεμικά σε οποιαδήποτε δημοκρατία στην Ευρώπη. Οι ιταλικές αρχές επέβαλαν περιορισμούς αρχικά στη Λομβαρδία, όπου εντοπίστηκε η εστία της εξάπλωσης. Ωστόσο, σε μερικές μόλις εβδο-

μάδες, η κυβέρνηση αποφάσισε να βάλει λουκέτο σε ολόκληρη τη χώρα. Μπαρ, καφέ και εστιατόρια θα παραμείνουν κλειστά μέχρι νεότερας. Τα σχολεία σε ολόκληρη τη χώρα δεν θα λειτουργήσουν τουλάχιστον μέχρι τις αρχές Απριλίου. Σχεδόν σε ολόκληρη τη χώρα υπάρχουν αστυνομικές περιπόλοι οι οποίες σταματούν διερχόμενους πολίτες, ζητώντας τους να συμπληρώσουν έγγραφα που αποδεικνύουν τους λόγους της μετακίνησής τους.

ΓΑΛΛΙΑ: ΚΛΕΙΣΤΑ ΟΛΑ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Με περισσότερα από 2.800 κρούσματα επίσημος καταγεγραμμένα και 48 νεκρούς από τον νέο κορωνοϊό, η Γαλλία ανακοίνωσε ότι όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, από βρεφονηπιακούς σταθμούς μέχρι τα πανεπιστήμια, θα παραμείνουν κλειστά για τουλάχιστον δύο εβδομάδες. Ορισμένες αεροπορικές εταιρείες αποφάσισαν να ακυρώσουν τις πτήσεις προς και από την

Ιταλία, ενώ η χώρα επέβαλε έλεγχο στις εξαγωγές ιατρικών προμηθειών, όπως μάσκες και γάντια.

ΙΡΑΝ: ΛΙΓΟΤΕΡΕΣ ΩΡΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ

Τα επίσημα στοιχεία κάνουν λόγο για περισσότερα από 10.000 κρούσματα με 429 νεκρούς. Στην πραγματικότητα ουδείς γνωρίζει τον πραγματικό αριθμό. Η επιδημία φαίνεται ότι ξεκίνησε στην πόλη Κομ, στην οποία συρρέουν χιλιάδες προσκυνητές από ολόκληρη τη Μέση Ανατολή. Ελάχιστες ημέρες μετά τα πρώτα επιβεβαιωμένα κρούσματα στο Ιράν, διεξήχθησαν εκλογές, κάτι που οι ειδικοί θεωρούν ότι συνέβαλε στη ραγδαία εξάπλωσή του ιού. Περισσότεροι από δέκα αξιωματούχοι διαγνώστηκαν θετικοί στον COVID-19. Το Ιράν αποφάσισε να περιορίσει τις ώρες εργασίας των δημοσίων υπαλλήλων.

Μάχη με τον χρόνο δίνουν φαρμακευτικές και ερευνητικά κέντρα σε όλο τον κόσμο στην προσπάθειά τους για την παρασκευή εμβολίου κατά του κορωνοϊού

Γουάιν της Κίνας. Στην τρίτη φάση κάθε κλινικής δοκιμής ενός φαρμάκου συμμετέχουν εκατοντάδες ή και χιλιάδες άνθρωποι και η διαδικασία μπορεί να κρατήσει μέχρι και 2 χρόνια.

2. GlaxoSmithKline - Αγγλία

Η βρετανική πολυεθνική παρασκευής εμβολίων κατάφερε να κυκλοφορήσει με επιτυχία εμβόλια κατά του ιού των ανθρώπινων θηλωμάτων (HPV) και της εποχικής γρίπης. Στις αρχές Φεβρουαρίου η εταιρεία δήλωσε ότι το Πανεπιστήμιο του Κουίνσλαντ, που χρηματοδοτείται από τη Συμμαχία για την Καντομία Κατά των Επιδημιών (CEPI), έναν ερευνητικό οργανισμό με

έδρα την Νορβηγία, θα έχει πρόσβαση στην πλατφόρμα επικουρικών πανδημικών εμβολίων της, με σκοπό να εξετάσει την πιθανότητα παρασκευής εμβολίου για τον COVID-19. Η βρετανική πολυεθνική έδωσε την ίδια άδεια και στην κινεζική φαρμακοβιομηχανία Clover Biopharmaceuticals Inc που έχει αναπτύξει ένα εμβόλιο κατά του νέου κορωνοϊού, το λεγόμενο S-Timer, που βρίσκεται σε προκλινικές μελέτες, ήτοι μελέτες βασικές έρευνας τόσο φαρμακολογικές όσο και τοξικολογικές, σε πειραματόζωα.

3. Sanofi - Γαλλία

Η γαλλική φαρμακοβιομηχανία εξετάζει ήδη την παρασκευή ενός εμβολίου βάσει προηγούμενων ερευνών της για το «σοβαρό οξύ αναπνευστικό σύνδρομο» (SARS), έναν κορωνοϊό που είχε προκαλέσει χιλιάδες θανάτους το 2002. Η Sanofi συνεργάζεται με την Υπηρεσία Πρόληψης Έρευνας και Ανάπτυξης στη Βιοϊατρική (BARDA), στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, μια ομοσπονδιακή υπηρεσία αρμόδια για την αντιμετώπιση ανημέτρων σε περίπτωση βιοτρομοκρατίας, αλλά επίσης και για την αντιμετώπιση απειλών που προκύπτουν από χημικές και πυρηνικές επιθέσεις και περιπτώσεις πανδημίας από άγνωστες ασθένειες. Η γαλλική φαρμακοβιομηχανία ανακοίνωσε ότι θα ξεκινήσει την πρώτη φάση των κλινικών δοκιμών μέσα στο 2021. Αυτή η φάση είναι το πρώτο βήμα στο να εκτιμηθεί η ανεκτικότητα του φαρμάκου στους ανθρώπους.

4. Moderna Inc - ΗΠΑ

Η αμερικανική εταιρεία φαίνεται να προηγείται ελάχιστα στον αγώνα δρόμου για την παρασκευή εμβολίου για τον νέο κορωνοϊό, καθώς εξασφαλίζοντας χρηματοδότηση από τη Συμμαχία για την Καντομία Κατά των Επιδημιών (CEPI) ανακοίνωσε ότι έχει ήδη ξεκινήσει την πρώτη φάση των κλινικών δοκιμών ενός εμβολίου mRNA κατά του COVID-19. Η συγκεκριμένη φάση αναμένεται να ολοκληρωθεί την 1η Ιουνίου του 2021.

5. Takeda Pharmaceutical Company Ltd - Ιαπωνία

Η φαρμακευτική εταιρεία από την Ιαπωνία είναι η τελευταία που δήλωσε συμμετοχή σε αυτό τον αγώνα δρόμου για την αντιμετώπιση της πανδημίας του COVID-19. Στις αρχές Μαρτίου η Takeda δήλωσε ότι αναπτύσσει ένα φάρμακο που θα προστατεύει άτομα που διατρέχουν υψηλό κίνδυνο μόλυνσης από τον νέο κορωνοϊό εξετάζοντας άλλα γνωστά φάρμακα που ενδέχεται να περιορίζουν τη μόλυνση, ακόμα κι αν βρίσκονται σε πειραματικό στάδιο.

6. CureVac - Γερμανία

Η γερμανική φαρμακοβιομηχανία, που εξασφάλισε επίσης χρηματοδότηση από τη Συμμαχία για την Καντομία Κατά των Επιδημιών (CEPI), εξετάζει την ανάπτυξη ενός εμβολίου mRNA κατά του νέου κορωνοϊού. Η CureVac υποστηρίζει ότι μέσα σε λίγους μήνες θα έχει έτοιμο ένα εμβόλιο για να ξεκινήσουν οι

πρώτες κλινικές μελέτες σε ανθρώπους.

7. Inovio Pharmaceuticals Inc - ΗΠΑ

Ακόμα μία εταιρεία που πήρε χρηματοδότηση από τη Συμμαχία για την Καντομία Κατά των Επιδημιών ανακοίνωσε ότι βρίσκεται στο στάδιο των προκλινικών μελετών για την παρασκευή εμβολίου κατά του νέου κορωνοϊού και οι εκπρόσωποι της δήλωσαν ότι η Inovio αναμένεται να έχει τα πρώτα αποτελέσματα το ερχόμενο φθινόπωρο και να ετοιμάσει περίπου ένα εκατομμύριο εμβόλια για πρόσθετες κλινικές μελέτες ή για την περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

8. Johnson & Johnson - ΗΠΑ

Ο αμερικανικός φαρμακευτικός κολοσσός έχει ανακοινώσει ότι συνεργάζεται επίσης με την BARDA στις ΗΠΑ για να ξεκινήσει τις πρώτες κλινικές μελέτες ενός εμβολίου που παρασκευάζει. Παράλληλα η Johnson & Johnson εργάζεται και για τη στόχευση και αξιοποίηση αντι-ιικών φαρμάκων που είτε κυκλοφορούν στην αγορά, είτε βρίσκονται σε πειραματικό στάδιο, για να εξετάσει πιθανές θεραπείες για ασθενείς που νοσηλεύονται από τον COVID-19.

9. Vir Biotechnology Inc και WuXi Vaccines Co., Ltd - ΗΠΑ και Κίνα

Η κινεζοαμερικανική συνεργασία στη μάχη για την αντιμετώπιση του COVID-19. Οι δύο εταιρείες ανακοίνωσαν στα τέλη Φεβρουαρίου ότι εξετάζουν τη χρήση μονοκλωνικών αντισωμάτων ως θεραπείες για όσους έχουν ασθενήσει από τον ιό. Σε περίπτωση που η θεραπεία εγκριθεί, η WuXi θα έχει τα εμπορικά δικαιώματα του φαρμάκου στην Κίνα και η Vir στον υπόλοιπο κόσμο.

10. Regeneron Pharmaceuticals Inc - ΗΠΑ

Και αυτή η εταιρεία εξετάζει τη χρήση μονοκλωνικών αντισωμάτων ως θεραπεία για τον COVID-19. Όπως δήλωσε ο Ελληνοαμερικανός Χρήστος Κυρατσός, αντιπρόεδρος του Τμήματος Έρευνας Λοιμωδών Νόσων, η εταιρεία σκοπεύει μέχρι τα τέλη Αυγούστου να έχει στη διάθεσή της εκατοντάδες χιλιάδες δόσεις για να ξεκινήσουν οι κλινικές μελέτες σε ανθρώπους.

11. Εργαστήριο Λοιμοεπιδημιολογίας του νοσοκομείου Μπασά - Ιταλία

Το εν λόγω εργαστήριο του νοσοκομείου των Παρισίων ανακοίνωσε ότι ξεκίνησε διαφορετικές κλινικές μελέτες σε ασθενείς που έχουν νοσήσει από τον νέο κορωνοϊό. Καθώς δεν υπάρχουν γνωστά φάρμακα ή εμβόλια για τον COVID-19, οι κλινικές μελέτες στις οποίες θα υποβληθούν 3.200 Ευρωπαίοι πολίτες, εκ των οποίων οι 800 Γάλλοι, θα περιλαμβάνουν τη χρήση του φαρμάκου Remdesivir που είχε αναπτυχθεί για τη θεραπεία του ιού Εμπολά, καθώς και του Kaletra, ενός αντι-ιικού φαρμάκου που χρησιμοποιείται για τη θεραπεία του HIV.

μίας ΠΟΙΑ ΜΕΤΡΑ ΠΗΡΑΝ ΟΙ ΧΩΡΕΣ ΠΟΥ ΠΛΗΤΤΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΟ

ΓΕΡΜΑΝΙΑ: ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΕΩΝ

Με περίπου 2.700 κρούσματα και τρεις νεκρούς, η πολυπληθέστερη χώρα της Ε.Ε. επέβαλε προσωρινούς ελέγχους στα σύνορά της. Αρκετές αεροπορικές εταιρείες αποφάσισαν να ακυρώσουν τις πτήσεις προς και από την Ιταλία, ενώ έχουν απαγορευτεί οι συναθροίσεις, όπως για πολιτιστικούς ή αθλητικούς λόγους, άνω των 1.000 ατόμων. Τα σχολεία σε αρκετά κρατίδια της Γερμανίας παραμένουν κλειστά.

ΗΠΑ: ΕΚΛΕΙΣΕ ΚΑΙ ΤΟ ΜΠΡΟΝΤΓΟΥΕΪ

Με περισσότερα από 13.000 κρούσματα και περίπου 40 νεκρούς, οι ΗΠΑ ανακοίνωσαν νέα μέτρα για τον περιορισμό

του ιού. Η κυβέρνηση του Ντόναλντ Τραμπ, μετά τη σκληρή κριτική που γιγνη την παντελή έλλειψη οργανωμένου σχεδίου και αφού απαγόρευσε όλες τις πτήσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αποφάσισε να χρηματοδοτήσει τις έρευνες για την ανάπτυξη φαρμάκων και εμβολίου κατά του νέου κορωνοϊού. Παράλληλα οι Πολιτείες των ΗΠΑ ανακοινώνουν επείγοντα μέτρα για τον περιορισμό της διάδοσης του COVID-19, όπως την ακύρωση των θεατρικών παραγωγών στο Μπρόντγουεϊ, το κλείσιμο σχολείων και την απαγόρευση συγκεντρώσεων σε πλατείες και δημόσιους χώρους. **Νοσοκομεία** στο Σιάτλ ανακοίνωσαν ότι δέχονται τους ασθενείς σε εξωτερικούς χώρους όπου και τους υποβάλλουν σε έλεγχο για τον νέο κορωνοϊό.

Οι ιδιωτικές κλινικές σε πολλές Πολιτείες ζητούν από τους ασθενείς να εξετάζονται στα αυτοκίνητά τους για να μειωθεί ο κίνδυνος μετάδοσης του ιού. Το Μέριλαντ και το Οκιάο αποφάσισαν το κλείσιμο όλων των σχολείων ενώ η Ουάσινγκτον

και η Καλιφόρνια απαγόρευσαν τις μεγάλες δημόσιες συγκεντρώσεις.

ΙΣΠΑΝΙΑ: ΕΚΚΕΝΩΝΟΥΝ ΟΛΟΚΛΗΡΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Το παράδειγμα της Ιταλίας ακολουθεί και η χώρα της Βιβρικής, καθώς οι νεκροί ξεπέρασαν τους 120. Μετά τη ραγδαία αύξηση των νεκρών, η Μαδρίτη αποφάσισε να θέσει τη χώρα σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Ο πρωθυπουργός Πέδρο Σάντσεθ ανακοίνωσε ότι για τις επόμενες 15 ημέρες θα επιβληθούν περιορισμοί στις μετακινήσεις των πολιτών, αναγκαστικές εκκενώσεις περιοχών εφοσον υπάρχει λόγος, πλήρης απαγόρευση εισόδου και εξόδου από συγκεκριμένες περιοχές της επικράτειας, και πλαφόν στην τιμή ορισμένων αγροτικών και βιομηχανικών προϊόντων.

Πηγή: ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ Σελ.: 26-27 Ημερομηνία έκδοσης: 15-03-2020
Επιφάνεια: 2249.75 cm² Αρθρογράφος: Κυκλοφορία: 55000
Θέματα: ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ

Κατά τρόπο παρόμοιο, έστω και απόμακρο, με την κληρονομιά των capital controls, η τηλεργασία ήρθε για να μείνει. Περίπου όπως το πέρασμα στις συναλλαγές μέσω Διαδικτύου και πλαστικού χρήματος συντελέστηκε απότομα και υπό ανώμαλες περιστάσεις, έτσι αντίστοιχα αναμένεται να παραμείνει και να διαδοθεί η μορφή της εξ αποστάσεως εργασίας, πιθανώς για πάντα. Προφανώς δεν είναι όλες οι επαγγελματικές κατηγορίες που θα μπορούσαν να υπαχθούν σε καθεστώς τηλεργασίας και ενδεχομένως δεν πρόκειται για μια κατάσταση που αφορά το σύνολο των εργαζομένων.

ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑ: Ο COVID-19 ΤΗΝ ΕΦΕΡΕ ΓΙΑ ΝΑ ΜΕΙΝΕΙ

του
Βασίλη
Τσακίρογλου
tsak@prothema.gr

Η αναπόδραστη εξέλιξη υπερτονίζεται λόγω των συγκυριών, ενώ διευκολύνει όχι μόνο τον εργοδότη, αλλά και τον εργαζόμενο - Τι δηλώνουν όσοι εργάζονται από το σπίτι και πώς επηρεάζεται η παραγωγικότητα και η ψυχολογική υγεία τους

Ο ιδιαιτερές γραφείου είναι οι πιο πρόσφορες να μετατραπούν σε τηλεργασία, αντίθετος προς τις, καθ' οιανδήποτε έννοια, χειρωνακτικές. Επίσης, υπάρχει πάντα ο κίνδυνος της εκτροπής, με την τηλεργασία να εκφυλίζεται σε μια δθθεν ευέλικτη σχέση δουλειάς εις βάρος του εργαζόμενου. Παρ' όλα αυτά, η τρέχουσα κρίση εκτιμάται πως θα δείξει ότι η τηλεργασία δεν είναι απλώς ένα αναγκαίο μέτρο, αλλά μια εξαιρετικά και πολλαπλώς ενδιαφέρουσα εναλλακτική λύση. Αρα, πιθανότατα η τρέχουσα πανδημία απλώς επιταχύνει τη νομιότητα - εφόσον ως τέτοια θεωρείται η τηλεργασία παγκοσμίως βάσει των προοπτικών εξάπλωσής της. Στις 6 Φεβρουαρίου, όταν ο κορονοϊός ήταν ακόμη μια επιδημία που σάρωνε κυρίως την Κίνα και η Ιταλία μετρούσε μόλις 3 κρούσματα, η στατιστική υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Eurostat, δημοσίευσε μια έκθεση με τίτλο «Πόσο συνθησιμένη είναι η εργασία από το σπίτι». Βάσει των σχετικών δεδομένων από την τελευταία μεγάλη έρευνα του 2018, η Ελλάδα κατατάσσεται στην 23η θέση μεταξύ των 27 κρατών-μελών της Ε.Ε. ως προς τη διάδοση της τηλεργασίας. Πρωταθλήτρια Ευρώπης στον συγκεκριμένο τομέα είναι η Ολλανδία, με ποσοστό 14% του εργαζόμενου και παραγωγικού πληθυσμού της χώρας να απασχολείται εξ αποστάσεως. Ο

μέσος όρος της Ε.Ε. είναι 5,2% και της Ελλάδας 2,0%. Χειρότερες επιδόσεις από αυτές της χώρας μας έχουν μόνο η Κροατία, η Κύπρος, η Ρουμανία και η Βουλγαρία. Ταυτόχρονα, σε μια άλλη περιοχή του πλανήτη, στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, οι στατιστικές για το ίδιο φαινόμενο δείχνουν μια θεματική εκτόξευση: έρευνες από δύο οργανισμούς (FlexJobs και Global Workplace Analytics) πιστοποιούν ότι κατά την περίοδο 2005-2017 στις ΗΠΑ παρατηρήθηκε αύξηση της τηλεργασίας κατά 159%. Το 2015 οι εξ αποστάσεως εργαζόμενοι άγγιζαν τα 3,9 εκατομμύρια άτομα, ενώ με τις τρέχουσες εκτιμήσεις ανέρχονται πλέον σε 4,7 εκατομμύρια ανθρώπους, κάτι που ανολογεί στο 3,4% του συνολικού πληθυσμού των Ηνωμένων Πολιτειών. Σε ένα και μόνο έτος, το 2016, καταγράφηκε αύξηση της τηλεργασίας κατά 7,9%. Ο πολλαπλασιασμός των Αμερικανών τηλεργαζομένων υπολογίζεται σε 91% την προηγούμενη δεκαετία.

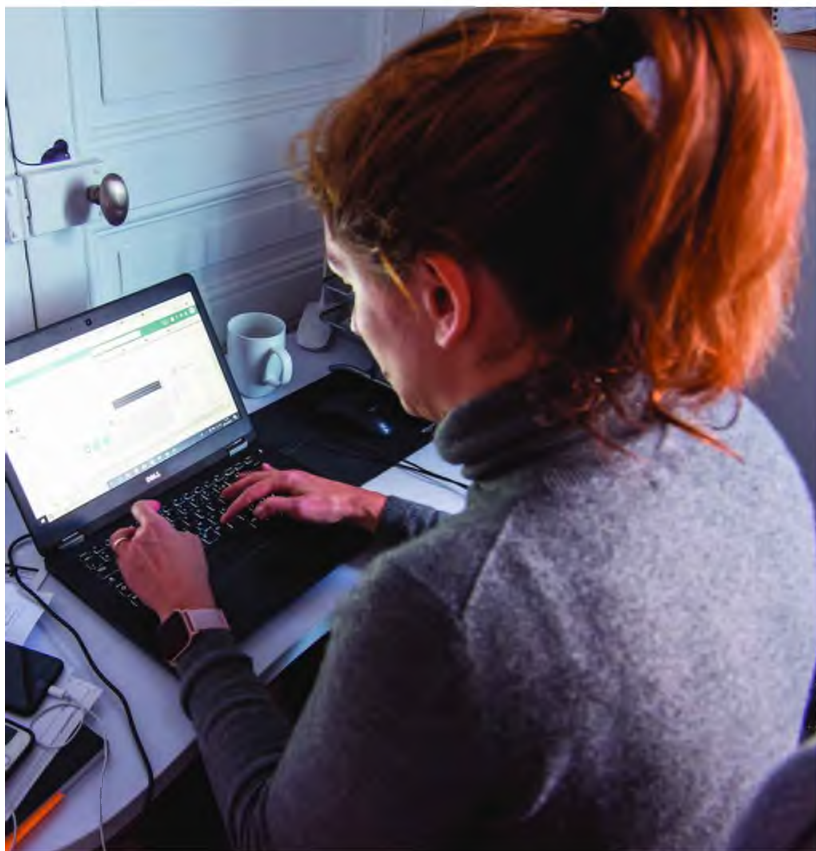
Με τις βίαιες αναταραχές και τις έκτακτες ανάγκες που προκαλεί η πανδημία του κορονοϊού, όλα τα προηγούμενα στατιστικά δεδομένα έχουν ήδη πάψει να ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Εταιρείες-κολοσσοί όπως η Microsoft, η Amazon, το Twitter κ.ά., οι οποίες εκ της φύσεως του αντικειμένου τους είναι πιο ευπροσάρμοστες στην τηλεργασία, συστίνουν μετ' επιτάσεως στους υπαλλήλους τους να εργάζονται κατ' οίκον. Κι αυτό διαμορφώνει κάτι πολύ

περισσότερο και πολύ διαφορετικό από μια «φυσιολογική» τάση. Με αφορμή τον κορονοϊό, από τις πρακτικές συνθήκες της εργασίας έως την ίδια τη φύση των εργασιακών σχέσεων, συντελείται μια κανονική επανάσταση. Οι επιπτώσεις από τη μαζική υιοθέτηση της εξ αποστάσεως εργασίας είναι πολλές και ποικίλες. Επιπλέον σχεδόν το σύνολο της κοινωνικής ζωής, από την οικονομική δραστηριότητα (παραγωγή αγαθών και προσφορά υπηρεσιών, κοινωνική ασφάλιση, αγορά ακινήτων κ.λπ.) μέχρι το φυσικό περιβάλλον - και να γιατί: με λιγότερους εργαζόμενους να είναι υποχρεωμένοι να μετακινούνται, εύλογα θα υπάρξει μείωση στην κυκλοφορία των οχημάτων Ι.Χ. και ανακούφιση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς από τον συνωστισμό. Κατά συνέπεια θα μειωθούν οι ρύποι από την εκπομπή καυσαερίων, η κατανάλωση καυσίμου κ.ο.κ.

ΑΠΟ ΜΑΚΡΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ

Πριν από περίπου έναν χρόνο, τον Μάιο του 2019, ο Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχάνων (ΣΕΒ) επισήμανε σε δελτίο τύπου ότι «το όφελος για τις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους από την εφαρμογή της τηλεργασίας έχει υπολογιστεί σε 52 εκατ. δολάρια στη Βρετανία και τον Καναδά και 645 εκατ.

Η ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΠΑΝΔΗΜΙΑ ΑΠΛΩΣ ΕΠΙΤΑΧΥΝΕΙ ΤΗ ΝΟΜΟΤΕΛΕΙΑ - ΕΦΟΣΩΝ ΩΣ ΤΕΤΟΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ Η ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΠΡΟΟΠΤΙΚΩΝ ΕΞΑΠΛΩΣΗΣ ΤΗΣ

τική μορφή εργασίας ποτέ ως το τέλος της εμπλοκής τους στην παραγωγική διαδικασία.

ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ

Εάν ένα από τα ζητούμενα για την οικονομική ανάπτυξη, εν προκειμένω της Ελλάδας, είναι ο ευρύτερος δυνατός ψηφιακός μετασχηματισμός, η τηλεργασία θα πρέπει να επιτελεί πρωταγωνιστικό ρόλο. Με τα προ κορωνοϊού δεδομένα η μεγαλύτερη διείσδυση της τηλεργασίας παρατηρούνταν στον κλάδο της καθαυτό πληροφορικής τεχνολογίας. Υπάρχουν όμως μεγάλες προοπτικές για την εξ αποστάσεως απασχόληση στους τομείς των υπηρεσιών υγείας, της διαχείρισης αποθεμάτων και μεταφορών και ιδιαίτερος του Δημοσίου. Με βάση τα κυρίαρχα στερεότυπα η ελληνική κοινωνία θα έπρεπε να ταυτίσει την τηλεργασία των δημοσίων υπαλλήλων με ένα ατελείωτο πάρτυ αργομισθίας. Ωστόσο, με ένα συγκεκριμένο πλαίσιο επιτήρησης και ελέγχου συνέπειας, παραγωγικότητας κ.ο.κ. η τηλεργασία στον δημόσιο τομέα θα έλυσε αμέτρητα προβλήματα της καθημερινότητας για ένα τεράστιο ποσοστό των πολιτών που δεν μπορούν να αποφύγουν τις συναλλαγές με κρατικούς φορείς. Ως ένα πρώτο πείραμα της τηλεργασίας στο Δημόσιο, ο κορωνοϊός αποτελεί μια πρώτης τάξεως ευκαιρία. Περί αυτού, το υπουργείο Εργασίας υποστηρίζει ότι επεξεργάζεται ένα σχέδιο δράσης υπό την πίεση της διαρκώς εξαπλούμενης επιδημίας.

Γενικότερα, πάντως, η υποστήριξη και η εξυπηρέτηση πολιτών και πελατών είναι το πρώτο και προφανές πεδίο ανάπτυξης της τηλεργασίας. Είναι βέβαιο όμως ότι θα ακολουθήσουν κι άλλοι, πιο παραδοσιακοί τομείς δραστηριοτήτων, όπως η λήψη παραγγελιών, η γραμματειακά υποστήριξη, η μετάφραση εγγράφων, η καταχώριση και επεξεργασία στοιχείων κ.λπ. Επιπλέον, μεγάλο μέρος των ελεύθερων επαγγελματιών και των αυτοαπασχολούμενων έχει ήδη εφαρμόσει την τηλεργασία σε μια ευρεία ποικιλία δραστηριοτήτων. Σύμφωνα με τη Eurostat, το 44,5% των Ολλανδών και το 43,6% των Αυστριακών, όπως και το 40% των Φινλανδών αυτοαπασχολούμενων έχει επιλέξει την τηλεργασία.

ΑΝΑΠΟΔΡΑΣΤΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

Ειδικά για τη διευκόλυνση της τηλεργασίας, παρουσιάζονται διαρκώς όλο και πιο προηγμένα ψηφιακά εργαλεία, τα οποία αναβαθμίζουν τα μέσα επικοινωνίας. Η Google διαθέτει τη δική της εργαλειοθήκη για την τηλεργασία, όπως και η Microsoft, ενώ υπάρχουν και μικρότερες, ακόμη πιο εξειδικευμένες εταιρείες λογισμικού, όπως οι Slack, Zoom, Skype κ.ά.

Κατά κανόνα στην Ελλάδα, και σε σχέση με τον διεθνή περίγυρο, παρατηρείται υστέρηση στην υιοθέτηση σύγχρονων προτύπων. Και ουδείς αμφιβάλλει ότι είναι βαθιά ριζωμένη στην καθ' ημάς νοοτροπία η αμεσότητα των επαφών στο εργασιακό περιβάλλον, ο συγχρωτισμός και η δημιουργία διανθρώπων δεσμών που υπερβαίνουν τις τυπικές επαγγελματικές σχέσεις. Μοιάζει δυσόσινη και καταθλιπτική η προοπτική της απομόνωσης των εργαζομένων, με τις όποιες επαφές τους να περιορίζονται αποκλειστικά σε εικόνες που μεταδίδονται από τη μία οθόνη στην άλλη. Παρ' όλα αυτά, η παγκόσμια τάση προσανατολίζεται προς την τηλεργασία - έστω και με έναν ανεπιθύμητο παράγοντα όπως ο φρικτός κορωνοϊός σε ρόλο επαικτού.

Με αφορμή τον κορωνοϊό, από τις πρακτικές συνθήκες της εργασίας μέχρι την ίδια τη φύση των εργασιακών σχέσεων, συντελείται μια κανονική επανάσταση. Οι επιπτώσεις από τη μαζική υιοθέτηση της εξ αποστάσεως εργασίας είναι πολλές και ποικίλες. Επηρεάζουν δε σχεδόν το σύνολο της κοινωνικής ζωής, την οικονομική δραστηριότητα και το φυσικό περιβάλλον

δολάρια ετησίως στις ΗΠΑ. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Telework Research Network, οι μισές περίπου θέσεις εργασίας στις ανεπτυγμένες χώρες όπως οι ΗΠΑ, ο Καναδάς και το Ηνωμένο Βασίλειο θα μπορούσαν να υναχθούν σε καθησάσις τηλεργασίας - τουλάχιστον σε μερική βάση».

Οι απόψεις του ΣΕΒ σχετικά με την τηλεργασία αντιμετωπίζονται ενστικτωδώς με διπλή επιφυλακτικότητα και καχυποψία: αφενός για το γεγονός ότι ο Σύνδεσμος εκφράζει, κατά προτεραιότητα, τα συμφέροντα της εργοδοσίας και αφετέρου επειδή είναι ενστικτώδης η αρνητική προδιάθεση απέναντι στις τεχνικές καινοτομίες που απειλούν την καθησαστική καθημερινή ρουτίνα. Ωστόσο, ο ΣΕΒ εστιάζει στα αμοιβαία, για εργαζόμενους και επιχειρήσεις, οφέλη της εξ αποστάσεως εργασίας. Οι μεν εταιρείες επωφελούνται από την αύξηση της παραγωγικότητας και τη μείωση των λειτουργικών εξόδων. Στοιχεία ερευνών από διάφορες χώρες του κόσμου συνηγορούν επ' αυτού, με τη βελτιωμένη απόδοση όσων εργάζονται εκ του μακρόθεν να είναι έως και κατά 50% υψηλότερη.

Από την πλευρά των εργαζομένων, θεωρείται ότι η τηλεργασία προάγει την ισορροπία ανάμεσα στον επαγγελματικό και τον ιδιωτικό/οικογενειακό βίο τους. Το δε άμεσο οικονομικό όφελος για τους κατ' οίκον εργαζόμενους προέρχεται από τον περιορισμό των μετακινήσεων από και

προς τον χώρο δουλειάς. Συναφής προς αυτό είναι μια άλλη πτυχή της τηλεργασίας, της διευρύνσης του εργατικού δυναμικού, π.χ. σε κατηγορίες όπως οι νέες μητέρες, εκείνοι που φροντίζουν ασθενείς και ηλικιωμένους, οι άνθρωποι με κινητικά προβλήματα και εν γένει τα ΑμεΑ. Χωρίς την υποχρέωση φυσικής παρουσίας -τη χρονοτριβή και την ταλαιπωρία- εξ αποστάσεως μπορεί να εργαστεί οποιοσδήποτε έμμεν εκτός αγοράς εργασίας εξαιτίας κάποιων ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του.

Η εικόνα που αποτυπώνει ο ΣΕΒ επιβεβαιώνεται και τεκμηριώνεται από διεθνείς έρευνες. Είναι π.χ. πιο πιθανό, σε σύγκριση με τον μέσον όρο, να νιώθει μεγαλύτερη ικανοποίηση από την επαγγελματική του ζωή το 57% των Αμερικανών που εργάζονται από το σπίτι. Κατά 80% οι ερωτηθέντες στην ίδια έρευνα έχουν την αίσθηση πως πνέονται ψυχολογικά πολύ λιγότερο δουλεύοντας κατ' οίκον παρά στην έδρα του εργοδότη τους. Ειδικά μάλιστα σε περιπτώσεις ιώσεων ή επιδημιών, η απείρως μεγαλύτερη προφύλαξη των εργαζομένων στο περιβάλλον του σπιτιού τους είναι αυτονόητη. Μαρτυρείται επίσης από τις απαντήσεις επιχειρηματιών ότι χάρη στην τηλεργασία περιορίζονται δραστηκά οι απουσίες των υπαλλήλων τους για λόγους υγείας. Εν κατακλείδι, κατά 75% οι τηλεεργαζόμενοι στις ΗΠΑ δηλώνουν πως δεν θα ήθελαν να επιστρέψουν στη συμβα-

Σε μία ασφυκτικά γεμάτη αίθουσα, παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Πρ. Παυλόπουλου και του υπ. Υγείας κ. Βασ. Κικιλίας, η διοίκηση της Παπαστράτος υπό τον Πρόεδρο και Διευθύνοντα Σύμβουλό της κ. Χρήστο Χαρπαντιδίδη σήμανε την έναρξη ενός σχεδίου που φιλοδοξεί να αφησούμε, ως κοινωνία, το τσιγάρο οριστικά στην περασμένη δεκαετία.

Για την επίτευξη της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας, που αφορά σημερινούς καπνιστές που είτε θα διακόψουν το κάπνισμα είτε θα στραφούν σε καλύτερες εναλλακτικές – προϊόντα θερμανσης καπνού ή ηλεκτρονικά τσιγάρα, ο κ. Χαρπαντιδής τόνισε τη σημασία δημιουργίας μιας ευρείας συμμαχίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων πλευρών αλλά και την έναρξη ενός διαλόγου μεταξύ εταιρειών και Πολιτείας που θα οδηγήσει σε ένα συγκροτημένο σχέδιο αντιμετώπισης του προβλήματος.

Από πλευράς της η Παπαστράτος δεσμεύτηκε για σειρά δράσεων που θα υλοποιηθούν για την επίτευξη αυτού του στόχου, μέσα στα επόμενα 2 χρόνια, όπως – ανάμεσα σε άλλα – πανελλαδική καμπάνια ενημέρωσης σε 20.000 σημεία λιανικής πώλησης για τη σημαντικότητα αλλά και την ανάγκη συμμόρφωσης με το νόμο για άρνηση πώλησης προϊόντων νικωτίνης σε ανήλικους, υποστήριξη πρωτοβουλιών προς «Έναν κόσμο χωρίς τσιγάρο», όπως την 3η Smoke-Free ΔΕΘ, το 2ο Smoke-Free Delphi Economic Forum, τη Smoke-Free Αστυπάλαια αλλά και νέες προιόντικές προτάσεις, εντός του 2020, για όσους κάνουν την αλλαγή σε καλύτερες εναλλακτικές, με βάση πάντα την τεχνολογία, την επιστήμη και την καινοτομία.

«Μπορούμε να πετύχουμε αυτό το στόχο στο ξεκίνημα της νέας δεκαετίας και να φέρουμε τη θετική αλλαγή στις ζωές εκατομμυρίων καπνιστών. Να προχωρήσουμε σε αυτό που προσαποθούμε να οικοδομήσουμε, έναν κόσμο χωρίς τσιγάρο, βελτιώνοντας τις ζωές μας», είπε ο κ. Χαρπαντιδής ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας, του **Υπουργού Υγείας**, εκπροσώπων επιχειρήσεων και θεσμικών φορέων στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στην κατάμεστη αίθουσα του **Κέντρου Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος**.

«Πιστεύουμε σε μία απλή λογική. Η κοινωνία μπορεί και αλλάζει προς το καλύτερο όταν αλλάζει καθένας από εμάς. Και, φυσικά, πρώτοι πρέπει να αλλάζουμε οι ίδιοι. Κάτι που εμείς τα τελευταία χρόνια κάναμε. Ξεκινήσαμε σαν εταιρεία τσιγάρου, γίναμε η μεγαλύτερη καπνοβιομηχανία της χώρας και πλέον έχουμε αλλάξει αφήνοντας πίσω το κύριο χαρακτηριστικό που μας έφερε εδώ στην 90χρονη ιστορία μας αναγνωρίζοντας λάθη και προβλήματα του. Έτσι οικοτείλε για εμάς

Μείωση κατά 1.000.000 των καπνιστών έως το 2021

Σε μία πανηγυρική εκδήλωση, παρουσία του ΠτΔ, η διοίκηση της εταιρείας ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ παρουσίασε τη νέα της πρωτοβουλία της θέτοντας ως στόχο τη μείωση των χρηστών τσιγάρων στην Ελλάδα κατά 50% έως το τέλος του 2021

ένα όραμα... να βγούμε μπροστά και να οδηγήσουμε σε έναν κόσμο χωρίς τσιγάρο», τόνισε ο κ. Χαρπαντιδής. Εξήγησε δε πως σε αυτό τον κόσμο ο αντικαπνιστικός νόμος πρέπει να εφαρμόζεται χωρίς εξαιρέσεις και οι ανήλικοι να μην έχουν πρόσβαση σε προϊόντα καπνού.

«Επίσης σε αυτό τον κόσμο οι άνθρωποι που επιλέγουν να καπνίσουν θα έχουν πρόσβαση σε επιστημονικά τεκμηριωμένη άποψη για το τι να καπνίσουν», συνέχισε ο κ. Χαρπαντιδής. «Σε αυτό το κόσμο δεν χρειάζονται δόγματα αλλά επικοινωνία. Ο διάλογος επιχειρήσεων και Πολιτείας είναι απαραίτητος», τόνισε.

Για να γίνει βέβαια αυτό χρειάζεται να διανυθεί μεγάλος δρόμος. «Απ' αυτά που περιγράφω η σημερινή πραγματικότητα φαντάζει πολύ μακριά. Ο ΠΟΥ εκτιμά ότι το 2025 θα υπάρχουν στον κόσμο 1 δισ. καπνιστές. Επίσης η χώρα μας έχει την τρίτη θέση σε αναλογία πληθυσμού – καπνιστών. Εξακολουθούμε να έχουμε 2,4 εκατ. καπνιστές».

Για τον ίδιο, ωστόσο, ο στόχος που θέτει για απομάκρυνση 1 εκατ. χρηστών απ' τα παραδοσιακά τσιγάρα, είναι εφικτός. «Κανείς δεν μπορεί να πετύχει μόνος του αυτή την αλλαγή, γι αυτό και καλούμε κάθε έναν και κάθε μία να συμμετάσχει στην προσπάθεια. Είμαι σίγουρος ότι μπορούμε να τα καταφέρουμε γιατί ήδη έχουμε κάνει σημαντική πρόοδο. Τα τελευταία τρία χρόνια 300.000 πρώην καπνιστές είτε διέκοψαν το κάπνισμα είτε επέλεξαν καλύτερες εναλλακτικές, όπως θερμαινόμενα καπνού ή ατμό», τόνισε ο κ. Χαρπαντιδής.

Κάλεσε δε τις ρυθμιστικές Αρχές

και το Κράτος να αξιολογούν τα νέα προιόντα και να τα πιστοποιούν για την καλύτερη ενημέρωση των καταναλωτών. «Υπάρχει η ανάγκη για ένα ρυθμιστικό πλαίσιο που δουλεύει. Πρέπει να έχουμε και εναλλακτικές, όχι μόνο αποκλεισμούς. Και αυτές οι εναλλακτικές να είναι πάντα τεκμηριωμένες», τόνισε ο κ. Χαρπαντιδής. Στο πλαίσιο αυτό κάλεσε και τον ατματικό κόσμο να αξιολογήσει τις έρευνες που έχουν γίνει ήδη και παράλληλα να διεξάγει δικές του. «Η πορεία για το φιλόδοξο στόχο του 1 εκατ. ξεκινά από εδώ, από εμάς και αφορά όλους. Σας καλώ να δεσμευθούμε ότι σε δύο χρόνια από τώρα θα βρεθούμε στην ίδια αίθουσα να κάνουμε τον απολογισμό μας. Θεωρώ ότι θα έχει τίτλο «-1 εκατ. Καπνιστές. Ξεκινήσαμε προς το καλύτερο», κατέληξε ο κ. Χαρπαντιδής.

ΠτΔ: «Υπεύθυνο επιχειρείν»

Από την πλευρά του ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Προκόπης Παυλόπουλος έδωσε συγχαρητήρια στην εταιρεία τόσο για το μετασχηματισμό της όσο και για τις πρωτοβουλίες που έχει αναλάβει: «Το γεγονός ότι η συγκεκριμένη πρωτοβουλία προέρχεται από μια εταιρεία με αυτή τη διαδρομή έχει πολλούς συμβολισμούς σε ό,τι αφορά το ίδιο το επιχειρείν, την υπευθυνότητά του απέναντι στο κοινωνικό σύνολο και το πως πρέπει να δραστηριοποιείται σε μια πραγματικά δημοκρατική, ελεύθερη

κοινωνία», τόνισε ο κ. Παυλόπουλος. Κατέληξε δε λέγοντας πως «στο σύνθημα της εταιρείας θα ήθελα να προσθέσω: 'αφήνω πίσω το κάπνισμα γιατί είμαι πραγματικά ελεύθερος άνθρωπος'».

Απ' την πλευρά του και ο υπ. Υγείας κ. Βασ. Κικιλίας, στο χαιρετισμό που απύθνη, επισήμανε ότι: «Η εταιρεία σας είναι συμβατή με τη νέα εποχή, είναι συμβατή με την ανάγκη να υπηρετηθεί η **Δημόσια Υγεία**. Οι πρωτοβουλίες που αναλαμβάνετε σέβονται το ανώτατο αγαθό που είναι η υγεία του ανθρώπου. Χαίρομαι που σε διάφορες περιπτώσεις συμμετέχετε και στηρίζετε αυτή τη μεγάλη προσπάθεια κατά του καπνίσματος, η οποία αποτελεί και προσωπικό όραμα του Προϋπουργού, Κυριάκου Μητσοτάκη».

Στην ακνή, δίπλα στον Πρόεδρο και Διευθύνοντα Σύμβουλο της Παπαστράτος, κλήθηκαν και εκπρόσωποι θεσμών και οργανισμών που έχουν συμβάλει ήδη αποφασιστικά στην δημιουργία του μέλλοντος χωρίς τσιγάρο. Όπως ο Διευθύνων Σύμβουλος της ΔΕΘ-Helexro, κ. Κυριάκος Ποζρικήδης και ο κ. Σωμείων Τσομμάκος, Πρόεδρος του Οικο-

νομικού Φόρουμ των Δελφών που μίλησαν για την επιτυχία του Smoke-Free προγράμματος και πώς κάτφερε να αλλάξει την κουλτούρα των χιλιάδων συμμετεχόντων σε αυτές. Ανάλογο ήταν και το πάνελ με τους Δημάρχους Τρικαίων κ. Δημήτρη Παπαστεργίου (ένας από τους πρώτους Δημάρχους που ξεκίνησε μια μεγάλη πρωτοβουλία προκειμένου τα Τρίκαλα να οβήσουν το τσιγάρο) και Αστυπάλαιας κ. Νικό Κομνηνά (του πρώτου νησιού καπνοβιομίας που ανακηρύχθηκε Smoke-Free με την πιστοποίηση της αυστριακής TÜV). Χαιρετισμό στην καμπάνια απύθνη επίσης ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Επιχειρήσεων Προϊόντων Ατμισματος κ. Πάνος Παναγιωτόπουλος και ο κ. Γιώργος Καλαμίτσος, ψυχολόγος και Πρόεδρος Συλλόγου Ασθενών Ήπατος, Προμηθέας, που υπογράμμισε τον καθοριστικό ρόλο της ενημέρωσης για τα νέα καπνικά προιόντα, σημειώνοντας ότι: «Το Υπουργείο Υγείας πρέπει να κάνει ό,τι είναι νομίμως και θεσμικά δυνατό, ώστε να φτάσει η πληροφορία για τις νέες εναλλακτικές του καπνίσματος σε κάθε νοικοκυριό».

Η πρωτοβουλία αυτή, που έρχεται στην αφετηρία της νέας δεκαετίας, επιβεβαιώνει την συνεχιζόμενη δέσμευση της Παπαστράτος #prostokalytero. Γιατί η αλλαγή ξεκινάει τώρα. Και χρειάζεται την ουσιαστική συμβολή όλων μας για έναν κόσμο χωρίς τσιγάρο.